

5. ZPRÁVA O POKROKU V OBLASTI PLNĚNÍ VNITROSTÁTNÍCH CÍLŮ ENERGETICKÉ ÚČINNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE

podle čl. 24 směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti

Úvod

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnice 2004/8/ES a 2006/32/ES (dále jen „směrnice“) zavádí společný rámec opatření na podporu energetické účinnosti v EU s cílem zajistit do roku 2020 splnění 20 % cíle EU pro energetickou účinnost a vytvořit podmínky pro další zvyšování energetické účinnosti i po tomto datu. Směrnice stanoví pravidla zaměřená na odstranění překážek na trhu s energií a překonání některých nedokonalostí trhu, jež brání účinnosti při dodávkách a využívání energie, a stanoví zavedení orientačních vnitrostátních cílů energetické účinnosti do roku 2020.

Vnitrostátní orientační cíl energetické účinnosti České republiky do roku 2020

Vnitrostátní orientační cíl energetické účinnosti, tzv. národní příspěvek k zajištění splnění hlavního 20% cíle Unie pro energetickou účinnost do roku 2020, byl stanoven v souladu s požadavky čl. 3 směrnice 2012/27/EU. Podle ustanovení tohoto článku si každý členský stát stanoví orientační vnitrostátní cíl energetické účinnosti na základě spotřeby primární energie nebo konečné spotřeby energie.

Výše orientačního cíle energetické účinnosti ČR byla stanovena v souladu s dokumentem Aktualizace Státní energetické koncepce ČR (dále jen „ASEK“), který byl usnesením vlády č. 362 ze dne 18. května 2015 schválen vládou ČR. ASEK je strategickým dokumentem vyjadřujícím cíle státu v energetickém hospodářství v souladu s potřebami hospodářského a společenského rozvoje, včetně ochrany životního prostředí, sloužícím i pro vypracování územních energetických koncepcí. Jedná se o klíčový dokument, kterým formuluje vláda ČR politický, legislativní a administrativní rámec ke spolehlivému, cenově dostupnému a dlouhodobě udržitelnému zásobování energií.

Přístup České republiky k stanovení vnitrostátního cíle energetické účinnosti vyplývá ze společného evropského rámce na podporu energetické účinnosti, který stanovuje splnění hlavního 20% cíle EU do roku 2020. Prostřednictvím tohoto cíle si EU stanovila, že v roce 2020 bude její spotřeba energie o 20 % nižší v porovnání s referenčním scénářem vývoje spotřeby energie z roku 2007. Dle tohoto scénáře by byla v roce 2020 konečná spotřeba energie ČR na úrovni 1 324,87 PJ, tj. 31,644 Mtoe bez zohlednění efektu úspor z titulu implementace směrnice.

Vnitrostátní orientační cíl, tj. maximální úroveň konečné spotřeby energie, kterou by měla ČR dosáhnout, byl určen na základě 20% snížení v souladu s výší EU cíle. **Výše vnitrostátního orientačního cíle energetické účinnosti ČR je stanovena na úrovni 1 060 PJ, tj. 25,315 Mtoe**

konečné spotřeby energie. Odhad vnitrostátního cíle vyjádřeného ve spotřebě primární energie byl určen ve výši 1 855 PJ, tj. 44,305 Mtoe na základě koeficientu primární energie 1,75¹.

Statistické údaje ČR a analýza trendů ve spotřebě energie

Klíčové statistické údaje v Tabulce 1 byly zpracovány podle požadavků přílohy č. XIV směrnice za uplynulé období 2011 – 2015 dle údajů agentury EUROSTAT. Česká republika historicky sestavovala energetickou bilanci dle metodiky Mezinárodní energetické agentury (IEA) a vychází z ní také ASEK. Ovšem na základě požadavku vyplývajícího z řízení EU Pilot č. 7553/15/ENER byl v roce 2015 v rámci aktualizace NAPEE změněn přístup k výpočtu cílů energetické účinnosti vyplývající ze směrnice podle metodiky EUROSTAT. V důsledku této změny došlo v roce 2015 k přepočtu cíle podle čl. 7 směrnice a jeho navýšení. Dále Český statistický úřad provedl v roce 2016 podrobnou revizi používané metodiky resp. formulářů pro vykazování, ze které vyplynuly další úpravy ve výkazech, v důsledku kterých došlo ke zvýšení úrovně konečné spotřeby energie za minulé období resp. závazku podle čl. 7 směrnice viz níže. Aktualizovaná data byla zveřejněna agenturou EUROSTAT v únoru 2017.

Z analýzy trendů v oblasti spotřeby energie je zřejmý dlouhodobý pokles konečné spotřeby energie a spotřeby primární energie. Meziroční nárůst spotřeby energie v roce 2015 je nutné vnímat ve vztahu k vnějším vlivům s dopadem na spotřebu energie, především na klimatické podmínky. Spotřeba energie v roce 2014 byla ovlivněna nadprůměrnými teplotami v otopném období², což zapříčinilo sníženou spotřebu energie na vytápění. Z tohoto důvodu je nutné vnímat rok 2014 jako statisticky odlehlou hodnotu a poslední vývoj spotřeb energie v roce 2015 je potřebné srovnávat s rokem 2013. V tomto smyslu znamená nárůst spotřeby energie v roce 2015 návrat k dlouhodobému trendu poklesu spotřeby energie a celkovému poklesu energetické náročnosti hospodářství.

Spotřebu energie dle jednotlivých sektorů je nutné vnímat s výše zmíněným trendem v konečné spotřebě energie. V sektoru průmyslu zaznamenala ČR nárůst konečné spotřeby energie v roce 2015 oproti roku 2013. Tento nárůst byl zapříčiněn zvýšením výkonnosti českého průmyslu a nárůstem hrubé přidané hodnoty sektoru. V roce 2015 se konečná spotřeba energie v průmyslu zvýšila oproti roku 2013 o 0,3 %. Oproti tomu rostla hrubá přidaná hodnota odvětví o víc než 9 %. Celkově je tak možné dojít k závěru, že i přes nárůst konečné spotřeby energie v sektoru průmyslu poklesla energetická náročnost sektoru na jednotku hrubé přidané hodnoty o 8 %.

Mezi lety 2013 - 2015 došlo k meziročnímu nárůstu spotřeby energie v dopravě. Tento nárůst byl způsoben zvýšením průmyslové výroby v daném období, následným nárůstem vývozu vyprodukovaného zboží o 20 % a z toho vyplývajícím zvýšením požadavků na nákladní a železniční dopravu. Nad rámec vlivu průmyslu na spotřebu energie v sektoru dopravy je nutné zohlednit i fakt, že samotný sektor dopravy v období 2013 - 2015 zvyšoval příspěvek k tvorbě hrubého domácího produktu, z čehož lze odvodit zvýšenou spotřebu energie.

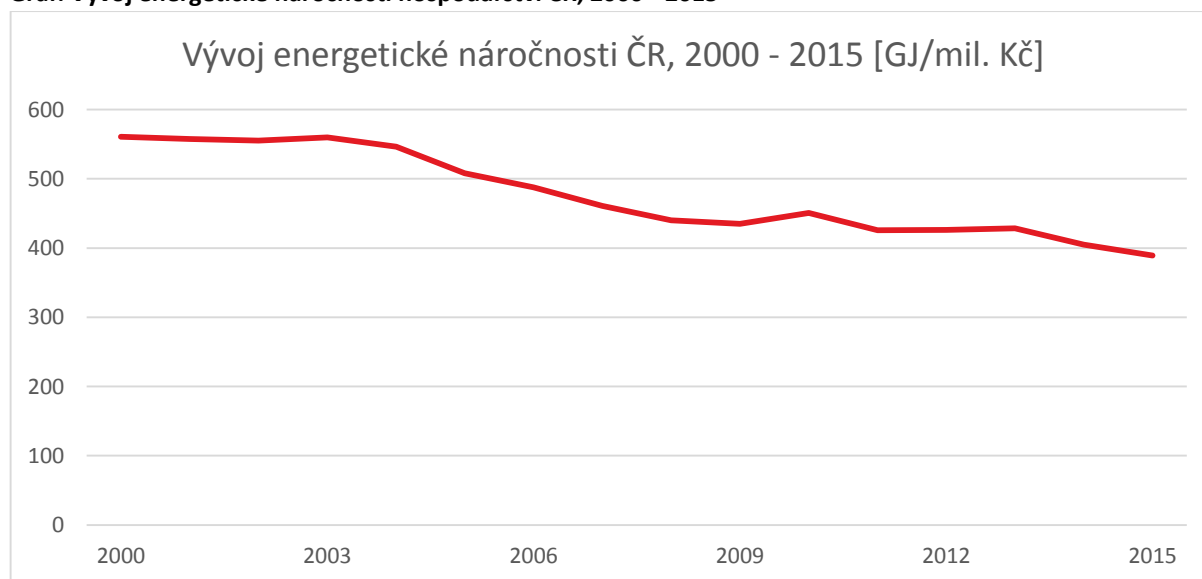
¹ Koeficient byl určen na základě vývoje koeficientu primární energie z let 2010 – 2015 s předpokladem zvyšující se účinnosti přeměny energie.

² Dle údajů Českého hydrometeorologického ústavu byla hodnota denostupňů v otopném období v roce 2014 oproti roku 2013 vyšší o 36 % a oproti roku 2015 o 10 %.

Tabulka 1: Statistické údaje ČR - data EUROSTAT

	jednotka	2011	2012	2013	2014	2015
Spotřeba primárních energetických zdrojů	TJ	1 833 224	1 821 390	1 822 045	1 768 524	1 776 965
Celková konečná spotřeba energie	TJ	1 023 686	1 021 906	1 017 008	983 664	1 010 197
Konečná spotřeba energie podle odvětví:						
Průmysl	TJ	328 057	325 326	314 616	310 381	315 639
Doprava	TJ	261 499	254 664	252 131	261 311	271 674
Domácnosti	TJ	280 865	291 686	300 750	266 179	275 194
Služby	TJ	126 817	122 820	120 764	117 035	119 279
Hrubá přidaná hodnota podle odvětví – ceny roku 2005:						
Průmysl	mil. Kč	1 423 234	1 382 570	1 331 184	1 393 498	1 452 971
Služby	mil. Kč	1 949 223	1 952 089	1 980 866	2 031 438	2 106 200
Hrubá přidaná hodnota podle odvětví – běžné ceny:						
Průmysl	mil. Kč	1 347 606	1 346 426	1 346 252	1 477 294	1 546 848
Služby	mil. Kč	2 206 097	2 206 690	2 223 576	2 314 585	2 444 995
Disponibilní příjem domácností	mil. Kč	2 184 176	2 205 828	2 207 679	2 284 609	2 362 047
Hrubý domácí produkt (HDP) - ceny roku 2005	mil. Kč	3 747 492	3 717 518	3 699 537	3 799 984	3 972 337
Hrubý domácí produkt (HDP) - běžné ceny	mil. Kč	4 033 755	4 059 912	4 098 128	4 313 789	4 554 615
Výroba elektřiny z tepelných elektráren	GWh	82 157	81 925	80 692	80 514	77 912
Výroba elektřiny z kombinované výroby	GWh	43 540	42 234	41 981	42 605	42 349
Výroba tepla z tepelných elektráren	TJ	134 971	134 926	136 074	118 429	119 876
Výroba tepla z kombinované výroby vč. odpadního tepla z průmyslových procesů	TJ	104 012	106 180	106 985	94 327	95 704
Spotřeba paliva pro výrobu elektřiny z tepelných elektráren	TJ	979 417	980 243	970 058	933 577	898 486
Počet osobokilometrů – Ministerstvo dopravy	mil. oskm	108 353	107 794	107 172	110 114	113 814
Počet tunokilometrů – Ministerstvo dopravy	mil. tkm	71 817	68 087	71 509	71 421	76 613
Počet obyvatel (střední stav) - ČSÚ	osoba	10 496 672	10 509 286	10 510 719	10 524 783	10 542 942

Graf: Vývoj energetické náročnosti hospodářství ČR, 2000 - 2015

Zdroj: EUROSTAT

Implementace nástrojů pro plnění cílů směrnice o energetické účinnosti v roce 2016

Legislativní opatření

Plná transpozice směrnice byla provedena již v roce 2015, a to v rámci novely tří energetických předpisů. Jednalo se o novely zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o hospodaření energií“) a zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2016 byla novelizována vyhláška č. 480/2012, Sb., o energetickém auditu a energetickém posudku. Vyhláška 309/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 480/2012 Sb., o energetickém auditu a energetickém posudku, byla zpracována v reakci na přijetí zákona č. 103/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 103/2015 Sb.“) a který nabyl účinnosti dne 1. července 2015. Do novely vyhlášky o energetickém auditu a energetickém posudku se promítla zásadní změna, kterou přinesl zákon č. 103/2015 Sb., a to zavedení povinnosti v případech definovaných v § 9a zákona zpracovávat analýzu nákladů a přínosů, tzv. analýzu nákladů a přínosů za účelem zjištění potenciálu vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla a možnosti využívání odpadního tepla, analýzu nákladů a přínosů využití a odběru odpadního tepla v případě nové výstavby nebo podstatné rekonstrukce průmyslového provozu, soustavy zásobování teplem a tepelné elektrárny nad 20 MW tepelného příkonu.

Dále byla v roce 2016 připravena novela zákona o hospodaření energií. Legislativní proces byl zahájen v lednu 2017, v březnu 2017 byla novela přijata vládou ČR a postoupena k projednání do Parlamentu ČR. Hlavními důvody pro tuto novelizaci zákona o hospodaření energií je náprava způsobu transpozice Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU ze dne 19. května 2010

o energetické náročnosti budov (dále jen „směrnice o energetické účinnosti“). Kromě tohoto stěžejního důvodu předložení návrhu zákona je novelizace zákona využito pro upřesnění některých ustanovení s cílem vytvořit takové právní prostředí v oblasti energetické účinnosti, které umožní a podpoří dosažení cílů ČR v oblasti zvyšování energetické účinnosti.

Opatření nelegislativního charakteru

V roce 2016 došlo k vypracování a schválení vládou ČR následujících nelegislativních dokumentů:

- Aktualizace NAPEE (NAPEE-IV)
- Zpráva o plnění „Plánu rekonstrukce objektů v působnosti článku 5 směrnice EP a Rady 2012/27/EU o energetické účinnosti pro rok 2016 s výhledem do roku 2020“ za rok 2015

Aktualizace NAPEE v roce 2016 byla vypracována v návaznosti na pozdní schválení operačních programů Evropskou komisí a na následné zpoždění v zavádění opatření na povinné zvyšování energetické účinnosti. Dále NAPEE-IV reaguje na některé výtky vyplývající z EU Pilot č. 7553/15/ENER a skutečnost, kdy bylo ohroženo plnění povinného zvyšování úspor energie u konečného zákazníka podle čl. 7 směrnice ČR do roku 2020. Z tohoto důvodu byla v rámci aktualizace přidána nová mezisektorová politická opatření tak, aby byla zvýšena synergie mezi politickými opatřeními navrženými v NAPEE-III v roce 2014 a byl účelněji podpořen efekt maximalizace energetické účinnosti napříč ekonomickými sektory ČR.

Vláda ČR vydala v souvislosti s touto aktualizací usnesení č. 215 ze dne 16. března 2016, ve kterém ukládá správcům programů podpory v oblasti energetické účinnosti pravidelně tyto programy vyhodnocovat ve vztahu k plnění alternativního schématu podle čl. 7 směrnice a toto vyhodnocení poskytovat příslušnému odboru Ministerstva průmyslu a obchodu odpovědnému za nastavování strategií a ohlašování pokroků v oblasti energetických úspor, a to ke dni 31. března a ke dni 30. září. V reakci na hodnocení provedenému k 30. září 2016 byla vypracována Zpráva o stavu dosahování národních cílů v oblasti energetické účinnosti (dále jen „Zpráva“). Tato Zpráva byla následně předložena vládě ČR pro informaci a došlo přijetí vhodných opatření na podporu zvyšování energetické účinnosti, z nichž některá jsou zahrnuta v Aktualizaci NAP EE předkládané v roce 2017.

V roce 2016 došlo k implementaci následujících politických opatření na podporu zvyšování energetické účinnosti a plnění cíle ČR podle čl. 7 směrnice:

- Státní program na podporu úspor energie – EFEKT 2
- Program ENERG
- Program Úspory energie s rozumem
- Alternativní opatření pro zvyšování EE v průmyslu ČR a na úrovni obcí a krajů
- Operační program Doprava
- Strategický rámec udržitelného rozvoje

Hodnocení přínosů těchto opatření je uvedeno v části Systém povinného zvyšování energetické účinnosti.

Mimo výše uvedená opatření nelegislativního charakteru byla aktualizována Strategie renovace budov podle čl. 4 směrnice o energetické účinnosti.

Příkladná úloha budov veřejných subjektů (článek 5)

Ustanovení čl. 5 směrnice „Příkladná úloha budov veřejných subjektů“ vychází z premisy, že veřejný sektor má jít ve zvyšování energetické účinnosti příkladem. V roce 2013 se Česká republika přihlásila k „alternativnímu“ způsobu plnění cíle podle čl. 5 směrnice. ČR rozhodla o alternativním přístupu zejména s ohledem na stav fondu budov ve vlastnictví a užívání budov ústředních institucí (významná část historických a památkově chráněných budov), kde je někdy velmi obtížné realizovat komplexní renovace. Tento přístup umožňuje kombinovat různé způsoby snižování spotřeby energie v budovách ústředních vládních institucí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu v návaznosti na předchozí materiály vztahující se k čl. 5 směrnice, ve spolupráci s ostatními dotčenými subjekty připravilo v roce 2015 materiál, který představoval investiční plán rekonstrukce objektů ve vlastnictví ústředních institucí podle pravidel uvedených v čl. 5 směrnice. Součástí materiálu byla specifikace povinných institucí k závazku čl. 5 směrnice a jejich plán renovací s vyčíslením předpokládaných úspor spotřeby energií realizovaných na budovách v jejich užívání a vlastnictví s energeticky vztažnou plochou nad 250 m² neplnící požadavky na energetickou náročnost podle § 7 zákona 406/2000 Sb., o hospodaření energií.

V rámci příprav *Aktualizace Plánu rekonstrukce v působnosti článku 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti s výhledem do roku 2020* došlo na přelomu let 2016 a 2017 k revizi souboru budov (navýšení) a následně i výše závazku vyplývajícího z alternativního přístupu k plnění povinnosti dle čl. 5 směrnice. V rámci této revize došlo k opětovnému začlenění budov ve vlastnictví a užívání Vězeňské služby ČR v reakci na zamítnutí žádosti o vyčlenění těchto budov z povinnosti renovovat ze strany Evropské komise. Ústřední vládní instituce jsou definovány přílohou IV směrnice o zadávání veřejných zakázek (2004/18/ES), která obsahuje seznam ústředních vládních orgánů ve všech členských státech. Jedná se následujících 42 institucí:

1.	Bezpečnostní informační služba	22.	Ministerstvo zahraničních věcí
2.	Akademie věd ČR	23.	Ministerstvo zdravotnictví
3.	Česká národní banka	24.	Ministerstvo zemědělství
4.	Český báňský úřad	25.	Ministerstvo životního prostředí
5.	Český statistický úřad	26.	Národní bezpečnostní úřad
6.	Český telekomunikační úřad	27.	Nejvyšší kontrolní úřad
7.	Český úřad zeměměřický a katastrální	28.	Nejvyšší soud
8.	Energetický regulační úřad	29.	Nejvyšší správní soud
9.	Grantová agentura České republiky	30.	Nejvyšší státní zastupitelství
10.	Kancelář prezidenta	31.	Poslanecká sněmovna PČR
11.	Kancelář Veřejného ochránce práv	32.	Senát PČR
12.	Ministerstvo dopravy	33.	Správa státních hmotných rezerv
13.	Ministerstvo financí	34.	Státní úřad inspekce práce
14.	Ministerstvo kultury	35.	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
15.	Ministerstvo obrany	36.	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

16.	Ministerstvo práce a sociálních věcí	37.	Úřad pro ochranu osobních údajů
17.	Ministerstvo pro místní rozvoj	38.	Úřad průmyslového vlastnictví
18.	Ministerstvo průmyslu a obchodu	39.	Úřad vlády České republiky
19.	Ministerstvo spravedlnosti	40.	Ústavní soud
20.	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	41.	Vězeňská služba
21.	Ministerstvo vnitra	42.	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových ³

Podle čl. 5 odst. 1 směrnice se povinnost renovovat týká budov, které jsou jak ve vlastnictví, tak i zároveň v užívání ústředních institucí. Dále čl. 5 odst. 2 směrnice umožňuje vyjmutí budov:

- ve vlastnictví ozbrojených sil nebo ústředních vládních institucí, které slouží k účelům národní obrany (hlavní důvod aktuálního snížení počtu budov),
- užívaných pro bohoslužby a náboženské účely.

S ohledem na výše uvedené se z počtu 42 ústředních institucí povinnost renovovat budovy v jejich vlastnictví a užívání týká 36 ústředních institucí, tzn. že 6 ústředních institucí ze základního seznamu nenaplnuje obě podmínky zároveň (vlastnictví a užívání), případně je uplatněna výjimka podle čl. 5 odst. 2 směrnice.

Jedná se o následující subjekty:

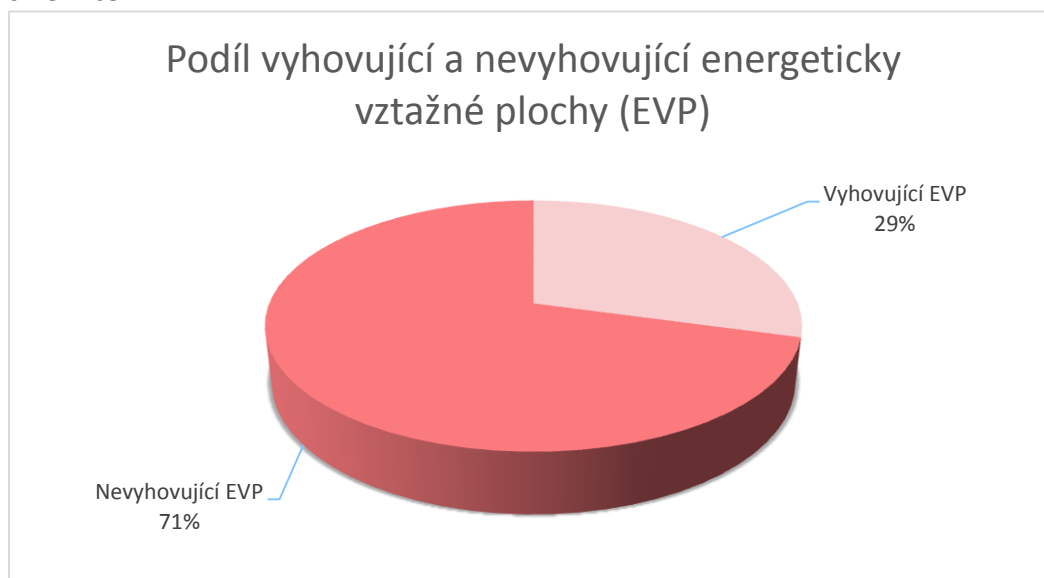
- Kancelář prezidenta - nemá ve svém vlastnictví žádné budovy,
- BIS - objekty byly vzhledem k jejich charakteru a na žádost BIS vyjmuty,
- Akademie věd ČR - nemá ve svém vlastnictví žádné budovy,
- Česká národní banka - podle pokynu ke směrnici 2012/27/ES spadá ČNB pod povinné subjekty v souladu s přílohou IV směrnice o zadávání veřejných zakázek (2004/18/ES). Z věcného hlediska se v souladu s právní úpravou v ČR na ČNB a budovy v jejím vlastnictví v praxi povinnost neuplatní,
- Grantová agentura České republiky - nemá ve svém vlastnictví žádné budovy,
- Ministerstvo vnitra - nemá ve svém vlastnictví žádné budovy.

Do počtu budov v působnosti čl. 5 směrnice nebyly dále zařazeny vybrané budovy Ministerstva obrany, které naplňují výjimku podle čl. 5 odst. 2 směrnice, tzn. že jsou ve vlastnictví ozbrojených sil nebo ústředních vládních institucí, které slouží k účelům národní obrany.

Výše uvedených 36 ústředních institucí vlastní a užívá 781 budov s energeticky vztažnou plochou větší než 250 m² o celkové energeticky vztažné ploše 2 11 344 m². **Z těchto budov nesplňuje požadavky na energetickou náročnost budov, klasifikační třídu C - úsporná, 561 budov s celkově nevyhovující energeticky vztažnou plochou o velikosti 1 563 941 m².**

³ Nepovinná instituce, zařazena na vlastní žádost.

Graf: Energeticky vztažná plocha budov ústředních institucí spadajících pod čl. 5 směrnice

V souladu s postupy popsány v pracovním dokumentu útvarů Komise *Pokyny ke směrnici 2012/27/EU o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES - Článek 5: příkladná úloha budov veřejných subjektů - ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě - Provádění směrnice o energetické účinnosti* a s ohledem na volbu alternativního přístupu plnění požadavku čl. 5 směrnice, byl stanoven každoroční požadovaný objem úspor energie dosažených v důsledku energeticky úsporných opatření, který by odpovídal renovaci 3 % energeticky vztažné plochy budov nesplňující požadavky na energetickou náročnost budov.

Na základě výpočtu byl stanoven cíl objemu úspor dosažených v důsledku energeticky úsporných opatření v budovách ústředních institucí ve výši 23,8 TJ/rok.

Tabulka 4: Přehled ročního závazku podle čl. 5 směrnice a jeho plnění

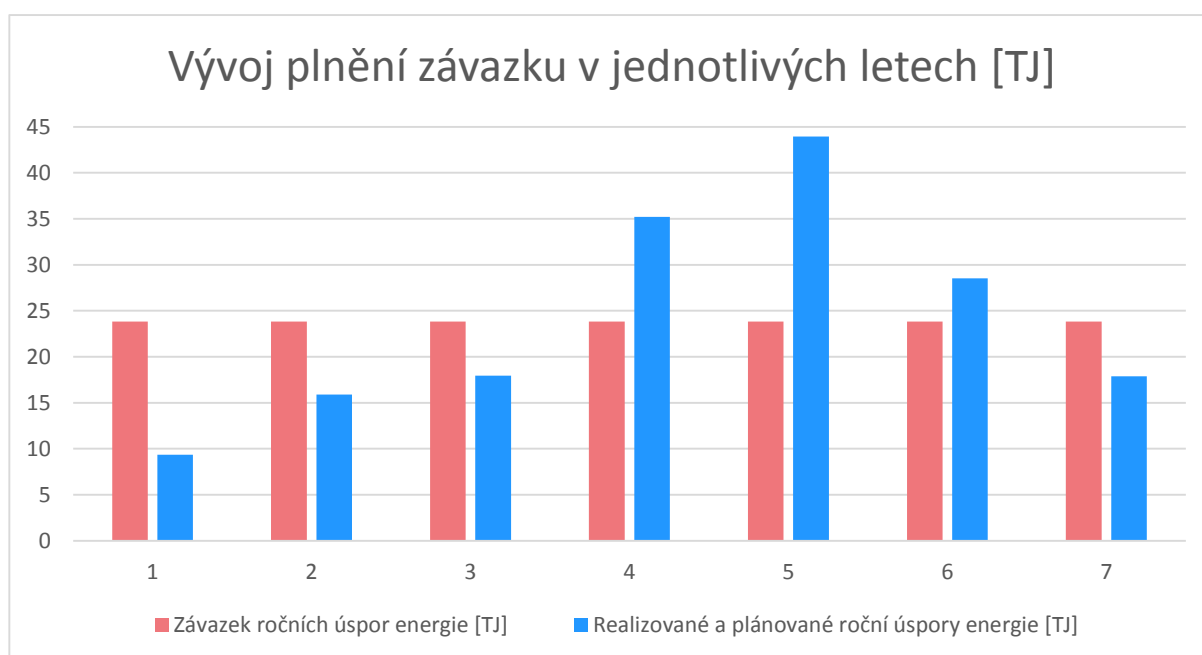
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	celkem
Závazek ročních úspor energie [TJ]	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	23,8	166,8
Závazek ročních úspor energie kumulovaně [TJ]	23,8	47,7	71,5	95,3	119,2	143,0	166,8	
	Realizované			Plánované				
Roční úspory energie [TJ]	9,4	15,9	17,9	35,2	43,9	28,5	17,9	168,8
Roční úspory energie kumulovaně [TJ]	9,4	25,3	43,2	78,4	122,4	150,9	168,8	
Plnění závazku (plán - závazek) [TJ]	-14,5	-7,9	-5,9	11,4	20,1	4,7	-6,0	2,0
Finanční náročnost renovací [mil. Kč]	139	277	346	394	755	897	505	3 312

Závazek roku 2016 byl v únoru 2017 vyhodnocen na základě dat nashromážděných v rámci pravidelného monitoringu podle § 9b odst. 3 zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií,

v platném znění. V roce 2016 se realizovala energeticky úsporná opatření na 13 budovách ústředních institucí a 35 areálech Vězeňské služby výslednou úsporou energie v roce 2016 ve výši 17,9 TJ. Jednalo se zejména o opatření stavebního charakteru jako výměna oken, úprava obvodového pláště, renovace topného systému.

Graf: Vývoj plnění závazku dle čl. 5 směrnice, 2014 -2020

System povinného zvyšování energetické účinnosti

Cíl nových úspor energie dle článku 7 směrnice

Česká republika historicky sestavovala energetickou bilanci dle metodiky IEA a vychází z ní také SEK. Na základě výtek ze strany Evropské komise při aktualizaci Národního akčního plánu energetické účinnosti ČR z roku 2014 došlo ke změně přístupu k výpočtu tohoto cíle. Nově je cíl ČR do roku 2020 počítán na základě metodiky EUROSTAT. V důsledku této změny došlo v roce 2015 k navýšení cíle a vzniku rozdílu 2,89 PJ mezi hodnotou vypočítanou dle metodiky IEA (47,78 PJ) a hodnotou dle metodiky EUROSTAT (50,67 PJ). Nad rámec změny v používané metodice zveřejnil v lednu 2017 EUROSTAT revizi dat o spotřebě energie v ČR viz výše Statistické údaje ČR a analýza trendů ve spotřebě energie. V rámci této změny došlo k navýšení hodnot konečné spotřeby energie v referenčním období určeném pro výpočet cíle nových úspor energie a z toho důvodu došlo k navýšení tohoto cíle. **Cíl České republiky dle čl. 7 směrnice je na základě analýz provedených v rámci přípravy NAPEE–V stanoven ve výši 51,10 PJ (14,20 TWh) nových úspor energie, tj. celkem 204,39 PJ (56,78 TWh) kumulovaných úspor energie do roku 2020.**

Aktuální stav implementace nástrojů pro dosahování úspor energie

Naplnění závazku tzv. povinného zvyšování energetické účinnosti bylo podle nastavení v NAPEE z roku 2014 závislé zejména na efektivním využívání finančních prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů a výnosů z prodeje emisních povolenek. Průběžné hodnocení naplňování závazku čl. 7 směrnice podle takto schváleného schématu se ukázalo jako nedostatečné. Riziko plynoucí z nadměrné závislosti na dotačních programech bylo utvrzeno situací, kdy z důvodu prodloužení procesu schvalování operačních programů ze strany Evropské komise došlo ke zpoždění v zavádění opatření zvyšujících energetickou účinnost v letech 2014 a 2015 a neplnění predikcí dosahování úspor v období 2014 – 2016.

Sběr dat, který byl proveden v roce 2016, tuto skutečnost potvrdil. Na základě analýzy stavu plnění národních cílů v oblasti energetické účinnosti bylo v rámci aktualizace NAPEE z let 2016 a 2017 reflektováno riziko neplnění závazku vyplývajícího z čl. 7 směrnice. Z tohoto důvodu bylo v rámci přípravy posledních dvou aktualizací NAPEE zintenzivněno úsilí při navrhování dodatečných opatření na podporu úspor energie⁴.

V roce 2016 byla implementována následující dodatečná politická opatření:

- **Státní program na podporu úspor energie (EFEKT 2)** - cílem nového znění programu EFEKT je zvýšení úspor energie prostřednictvím investiční podpory na veřejné osvětlení, rekonstrukce otopných soustav a zdrojů tepla, energeticky úsporná opatření řešená metodou EPC a další projekty související s úsporami energie. Důležitou součástí programu je také neinvestiční podpora měkkých opatření v oblasti energetického poradenství a vzdělávání se zaměřením na zvýšení informovanosti laické i odborné veřejnosti ohledně hospodárného nakládání s energií a možnostech jejich úspor.
- **Program ENERGI** je pilotním finančním nástrojem zaměřeným na dosahování úspor energie poskytováním zvýhodněných úvěrů. Cílem programu je usnadňovat malým a středním podnikatelům na území hlavního města Prahy přístup k financování projektů zaměřených na úspory energie v konečné spotřebě a tím přispívat ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti v souladu s environmentální politikou trvale udržitelného rozvoje Evropské unie.
- **Program Úspory energie s rozumem** je zaměřen na propagaci úspěšných energeticky úsporných projektů a má tak potenciál přispět k rozvoji informovanosti o úsporách energie. Program má taktéž za cíl stimulovat rozvoj a přípravu kvalitních energeticky úsporných opatření bez využití investičních prostředků ve veřejném a soukromém sektoru. V rámci programu budou evidovány realizovaná opatření na podporu úspor energie a jejich přínosů v těch případech, kdy nebyla využita podpora z operačních a národních dotačních programů pro snižování energetické náročnosti.
- **Alternativní opatření pro zvyšování energetické účinnosti v průmyslu ČR a na úrovni obcí a krajů** - cílem opatření je podpora realizace dodatečných alternativních opatření se zaměřením na snížení spotřeby energie a s ní spojených emisí nebo na zvýšení energetické

---

⁴ Jednotlivá opatření jsou blíže popsána v Aktualizaci Národního akčního plánu energetické účinnosti ČR z roku 2017 (NAPEE-V)

efektivnosti v oblasti průmyslu, služeb a ve veřejném sektoru. Hlavní výhoda možných alternativních opatření spočívá v podpoře aktivního přístupu průmyslu ke zvýšení energetické efektivity a k řešení problematiky ochrany životního prostředí. Jedním z klíčových nástrojů v rámci tohoto opatření jsou dobrovolné dohody.

- **Operační program Doprava**, v rámci kterého budou podpořeny projekty na podporu úspor energie v železniční dopravě. V tomto ohledu se operační program zaměří především na financování dlouhodobého projektu vedoucího ke snížení ztrát elektrické energie v důsledku přechodu ze stejnosměrné soustavy na střídavou jednofázovou soustavu. Díky přechodu na střídavou jednofázovou soustavu bude dosaženo úspor energie jak při samotném provozu soustavy, tak zpětnou rekuperací energie do sítě.
- **Strategický rámec udržitelného rozvoje** - cílem opatření je poskytovat dlouhodobý stimulační rámec pro politické rozhodování na národní, regionální i místní úrovni díky minimalizaci negativních vlivů ekonomických aktivit na lidské zdraví a přírodní ekosystémy. Opatření podporuje vzájemnou provázanost sektorových a územních opatření k maximalizaci synergií mezi sociální, environmentální a ekonomickou oblastí s cílem urychlení parametrů udržitelného rozvoje. Tento rámec zahrnuje kombinaci nástrojů od posílené regulace až po subvenční opatření, které na základě průřezového charakteru umožňují nalézat a implementovat příslušná opatření k jejich řešení dle stanovených priorit, prioritních os, cílů a výzev na národní, regionální i místní úrovni rozhodování.

Tabulka 5: Nově přijatá politická opatření pro plnění závazku čl. 7 směrnice

	Nová politická opatření	Odhad přínosů v období 2014-2020 (PJ)
1.11	Státní program na podporu úspor energie (EFEKT 2)	0,4
1.15	Program ENER G	0,04
1.16	Program Úspory energie s rozumem	-
1.17	Alternativní opatření pro zvyšování EE v průmyslu ČR a na úrovni obcí a krajů	0,5
1.18	Operační program Doprava	0,021
1.19	Strategický rámec udržitelného rozvoje	15,845
CELKEM		16,806

Aktualizace NAPEE - V jsou navržena dodatečná opatření, jejichž implementace resp. způsob v období 2017 – 2020 je v současné době ve fázi diskusí dotčených subjektů a která by měla generovat dodatečné úspory a vytvořit tak určitou rezervu pro případ neplnění predikcí úspor energie z již implementovaných opatření, které z větší míry závisejí na efektivnosti čerpání prostředků z programů podpory.

- **Podpora ekonomické jízdy u osobních automobilů** - opatření se zabývá zlepšením návyků řidičů při řízení osobních automobilů, což povede k energeticky efektivnímu řízení a tedy k úspoře energie. Naplňování opatření bude zajišťováno manuálem ekonomické jízdy (ecodrivingu) a zavedením pravidelných bezplatných školení řidičů osobních automobilů (pod záštitou Ministerstva dopravy), jehož součástí bude také ecodriving.
- **Zavedení školení ekonomické jízdy u řidičů nákladních automobilů a autobusů** - jedná se o rozšíření předmětu výuky pravidelného školení řidičů vozidel skupiny C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D nebo D+E podle zákona č. 247/2000 Sb. o zavedení školení principů a praktické výuky ekonomické jízdy.
- **Podpora instalace kogeneračních jednotek** - cílem opatření je investiční podpora kogeneračních jednotek. Opatření mj. přispěje ke zvýšení dosud nevyužívaných plynových přípojek, rozvoji decentralizované energetiky a v některých případech i ke zlepšení kvality ovzduší.
- **Fond energetických úspor** - Fond energetických úspor je opatření, které je ve stádiu prvotních analýz možností jeho nastavení a využití. Cílem fondu by měl být rozvoj finančních nástrojů (ve formě úvěrů se zvýhodněnou úrokovou sazbou, záruk za bankovní úvěry) a technickou asistenci. Předpokládá se vícezdrojové financování fondu. Financování fondu by mohlo být vícezdrojové. Konkrétní zdroje jsou však ještě otázkou diskusí. Jednou z možností je zapojení povinných stran, která by prostřednictvím fondu mohly plnit své povinnosti uvedené v čl. 7 odst. 1 tím, že každý rok přispějí do vnitrostátního fondu pro energetickou účinnost. Mechanismy a možnosti je potřebné však specifikovat na základě jednání všech potenciálně dotčených stran.
- **Podpora výstavby v ČR v oblasti zvyšování EE a ochrany životního prostředí v souladu s environmentální strategií EU 2020** - opatření má za cíl umožnit v rámci soukromé stavební výstavby preferenci stavebně-energeticky úsporných opatření a zvýšení jejich podpory na straně poskytovatelů finančních služeb, ze kterých je financována soukromá stavební výstavba. Primárně se může jednat o opatření, jako je poskytnutí lepších úvěrových podmínek projektům zvyšující energetickou účinnost (možnost kombinace s EPC), podpora vypracování energetického posudku a závazek stavebních společností a developerů používat při výstavbě energeticky účinnější technologie i materiály.
- **Programy podporující výzkum a vývoj** - cílem opatření je zvýšit úspory energie prostřednictvím podpory projektů z programů pro výzkum a vývoj snižující energetickou náročnost výroby. Jedná se o podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací přispívající k úsporám energie přímo nebo nepřímo.
- **Souhrn opatření ke zvýšení energetické účinnosti zemědělských provozů** - opatření kombinuje jak legislativní nástroje, tak dotační prostředky. Úspory energie mohou být dosaženy rekonstrukcí a výstavbou budov s nízkou spotřebou energie, využíváním kogenerace při lokální výrobě elektrické energie a tepla, nákupem efektivnějších technologií, provozováním energeticky úspornějších silničních i nesilničních strojů, apod.

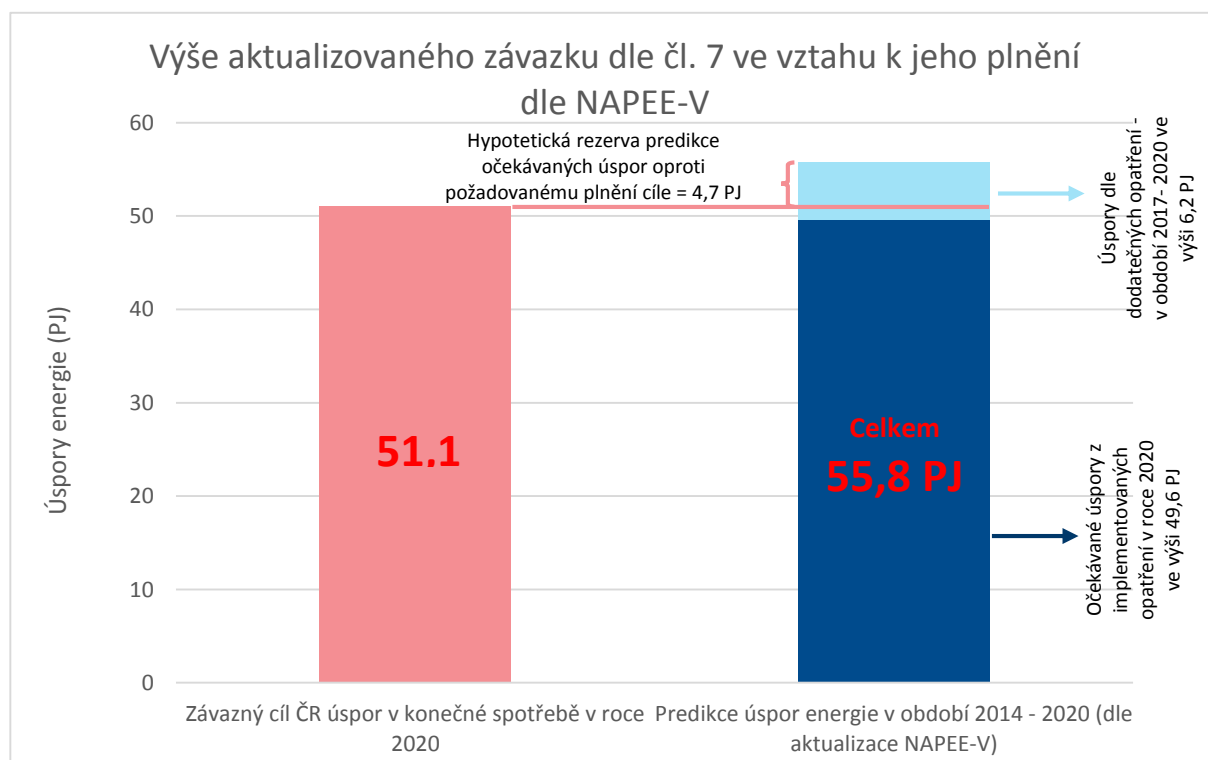
Po provedení aktualizace výše závazku v důsledku revize dat ze strany EUROSTAT a současně provedené aktualizace predikce plnění úspor z jednotlivých politických opatření je možné

předpokládat, že implementovaná opatření v období 2014 – 2016 nebudou postačovat pro splnění závazku nových úspor energie na úrovni 51,1 PJ. Pro splnění závazku bude nutné přijmout dodatečná opatření v období 2017 - 2020. Tím se vytvoří hypotetická rezerva v plnění úspor energie oproti závazku, a to ve výši 4,7 PJ. V případě implementace všech dodatečných opatření a naplnění předpokládaného potenciálu lze očekávat dosažení úspor energie v roce 2020 výše 55,8 PJ.

Tabulka 6: Dodatečná politická opatření pro plnění závazku čl. 7 směrnice

	Nová dodatečná politická opatření	Odhad přínosů v období 2017-2020 (PJ)
1.20	Podpora ekonomické jízdy u osobních automobilů	0,2
1.21	Zavedení školení ekonomické jízdy u řidičů nákladních automobilů a autobusů	1,8
1.22	Podpora instalace kogeneračních jednotek	0,6
1.23	Fond energetických úspor	2,6
1.24	Podpora výstavby v ČR v oblasti zvyšování EE a ochrany životního prostředí v souladu s environmentální strategií EU 2020	1
1.25	Programy podporující výzkum a vývoj	-
1.26	Souhrn opatření ke zvýšení energetické účinnosti zemědělských provozů	-
CELKEM		6,2

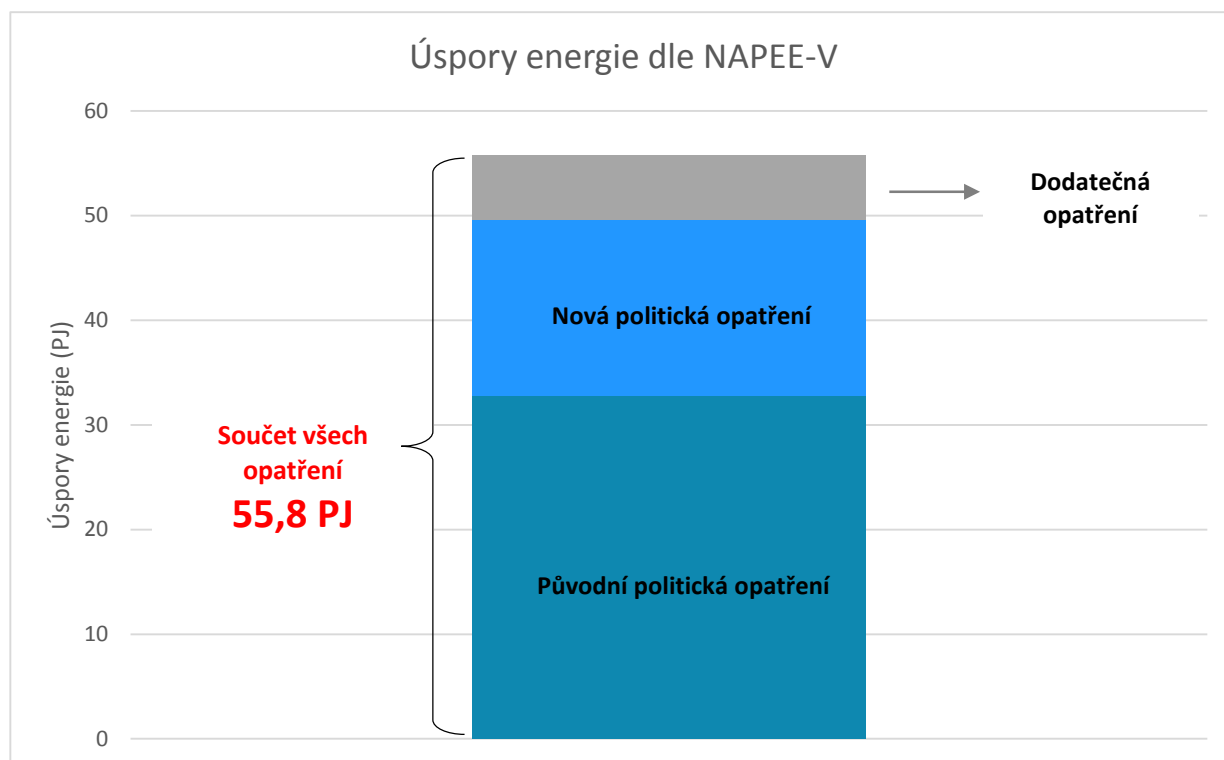
Graf: Výše aktualizovaného závazku dle čl. 7 ve vztahu k jeho plnění

V období 2017 – 2020 je dle Aktualizace NAPEE (NAPEE-V) očekávána úspora z implementovaných opatření na úrovni 32,57 PJ. K tomu je nutné přičíst úspor z plánovaných dodatečných opatření ve výši přibližně 6,2 PJ.

Jednotlivá opatření jsou podrobně popsána v Aktualizaci Národního akčního plánu energetické účinnosti včetně jejich očekávaného přínosu.

Graf: Úspory energie z politických opatření

Zhodnocení plnění cíle nových úspor dle článku 7

Z aktuální analýzy plnění závazku provedené k 30. 3. 2017 je zřejmé, že plánovaný cíl úspor dle NAPEE-2016 byl za období 2014 - 2016 splněn na 157 %. **Za období 2014-2016 bylo dosaženo 17,04 PJ nových úspor energie. V důsledku přijetí dodatečných opatření v průmyslu vznikl přebytek ročních úspor na úrovni 6,2 PJ.**

V plnění závazku ročních úspor energie vznikl v důsledku nízkého plnění závazku v letech 2014 a 2015 schodek ve výši 4,86 PJ, což představuje schodek v plnění kumulovaných úspor za období 2014 – 2016 na úrovni 23 PJ. Tento deficit bude nutné dohnat zintenzívněním plnění závazku v nadcházejícím období 2017 – 2020.

Přínosy jednotlivých politických opatření za rok 2016 jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka: Plnění závazku dle čl. 7 směrnice

	Opatření	2016 [TJ]
1.1	Regenerace panelových domů - Program PANEL resp. NOVÝ PANEL (MMR) resp. Panel 2013+	43
1.2	Program Zelená úsporám (MŽP)	Ukončen
1.3	Program Nová Zelená úsporám 2013 (MŽP)	99
1.4	Program Nová Zelená úsporám 2014 – 2020 (MŽP)	555
1.5	Program JESSICA (MMR)	19
1.6	Integrovaný regionální operační program (MMR)	Projekty v realizaci
1.7	Společný program pro výměnu kotlů (MŽP)	Ukončen
1.9	Operační program Životní prostředí 2014 – 2020 (MŽP) (prioritní osa 2. – S.C. 2.1)	817
1.8	Operační program Životní prostředí 2007 – 2013 (MŽP)	1 111
1.9	Operační program Životní prostředí 2014 – 2020 (MŽP) (prioritní osa 5 – SC 5.1)	0
1.10	Státní programy na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie (EFEKT) (MPO)	14
1.11	Státní program na podporu úspor energie (EFEKT 2) (MPO)	Projekty v realizaci
1.12	OP Praha Pól růstu - část budovy (hl. m. Praha)	Projekty v realizaci
1.13	Operační program podnikání a inovace 2007 – 2013 (MPO)	561
1.14	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 -2020 (MPO)	19
1.15	Program ENERG (ČMZRB)	Program v přípravě
1.16	Program Úspory energie s rozumem (MPO)	Program v přípravě
1.17	Alternativní opatření pro zvyšování EE v průmyslu ČR a na úrovni obcí a krajů	100
1.18	Operační program Doprava (MD)	Program v přípravě
1.19	Strategický rámec udržitelného rozvoje	10 645
CELKEM		13 983

V roce 2014 bylo dosaženo 693,7 TJ úspor energie v konečné spotřebě, což bylo dáno postupným dočerpáváním Operačních programů a Národních programů z programového období 2007 – 2013. Operační Programy v rámci programového období 2014 – 2020 byly v přípravě a tedy nepřinesly žádné úspory energie v konečné spotřebě. V roce 2015 bylo dosaženo 2 367,8 TJ úspor energie v konečné spotřebě. Toto zvýšení nastalo díky efektivním dočerpáním Operačního programu podnikání a inovace v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu (v roce 2015 dosažené úspory energie 1 096 TJ) a Operačního programu Životní prostředí (dosažené úspory energie 864 TJ).

V roce 2016 bylo dosaženo 13 983,4 TJ úspor energie v konečné spotřebě. Tento nárůst oproti roku 2014 a 2015 je dán jak finálními dočerpáním Operačního programu podnikání a inovace a Operačního programu Životní prostředí, tak čerpáním operačních a národních programů z programového období 2014 – 2020.